

«ԱՍԿԵ ԳՐՈՒՊ» ԲԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2021թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	10
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	11
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
 Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
 Վ. Սարգսյան փ. 26/1
 «Էրեբունի Պլազա» բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
 Հեռախոս + 374 (10) 595 999
 Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԱՍԿԵ Գրուպ» ԲԲԸ-ի Տնօրենների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱՍԿԵ Գրուպ» ԲԲԸ-ի (Ընկերություն) և վերջինիս դուստր ընկերության (Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ մեր եզրակացության «Վերապահումով կարծիքի հիմք» բաժնում նկարագրված հարցի հնարավոր ազդեցության 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համադրելի տվյալների վրա, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում իսբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական հոսքերը՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Վերապահումով կարծիքի հիմք

Մենք ներկա չենք գտնվել 4,319,780 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով պաշարների գույքագրմանը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, քանի որ նշանակվել էինք որպես իսբի աուդիտորներ այդ ամսաթվից հետո: Մենք չենք կարողացել այլընտրանքային միջոցների կիրառմամբ ձեռք բերել համոզմունք այդ պաշարների քանակության հետ կապված: Արդյունքում, մենք չենք կարողացել որոշել արդյոք անհրաժեշտ կլինեին 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունների տարրերի ճշգրտումներ: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ 2021թ. մարտի 15-ի մեր կարծիքը համապատասխանաբար ձևափոխված էր: Ընթացիկ տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր կարծիքը նույնպես ձևափոխված է ընթացիկ տարվա տվյալների համադրելիության և համադրելի տվյալների վրա այս հարցի հնարավոր ազդեցության պատճառով:

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք իսբից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների Էթիկայի միջազգային կանոնագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍԻ կանոնագիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի

Նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍԻ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր վերապահումով կարծիքն արտահայտելու համար:

Աուդիտի առանցքային հարցեր

Աուդիտի առանցքային հարցեր են հանդիսանում այն հարցերը, որոնք ըստ մեր մասնագիտական դատողության, առավել նշանակալի էին հաշվետու ժամանակաշրջանի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում: Մենք անդրադարձել ենք այս հարցերին համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընդհանուր շրջանակում և վերջիններիս վերաբերյալ մեր կարծիքը ձևավորելիս և չենք արտահայտում առանձին կարծիք այս հարցերի վերաբերյալ:

Հասույթի ճանաչում

Ներկայացված է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից Ծանոթագրություններ 5-ում և Ծանոթագրություն 25-ի (ա) կետում:

Աուդիտի առանցքային հարց	Աուդիտի առանցքային հարցի հետ կապված իրականացված աուդիտորական ընթացակարգեր
<p>2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ապրանքների և ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթը կազմել է 33,560,326 հազար դրամ: Հասույթի ճանաչումը համարվում է աուդիտի առանցքային հարց հետևյալ պատճառներից ելնելով.</p> <ul style="list-style-type: none"> - գործարքների մեծ ծավալ, - հասույթի նշանակալի աճ 2021թ-ին՝ ի համեմատություն 2020թ., - հաճախորդներին ապրանքների նկատմամբ հսկողության փոխանցման պահի հետ կապված դատողություն: 	<p>Հասույթի ճանաչման գնահատման հետ կապված մենք իրականացրել ենք հետևյալ աուդիտորական ընթացակարգերը.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Գնահատել ենք հասույթի ճանաչման գործընթացը հսկող հիմնական ներքին համակարգի կառուցվածքը և աշխատանքը: - Վերլուծել ենք Խմբի ապրանքների վաճառքից ստացվող հասույթի ճանաչման հաշվապահական կաշվառման քաղաքականությունը որոշելու համար, թե արդյոք այն ըստ պատշաճի է արտացոլում ՖՀՄՍ 15 «Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից» պահանջները, որոնք վերաբերում են կատարման պարտականությունների կատարումից ստացվող հասույթի ճանաչմանը համապատասխան ժամկետում: - Ստուգել ենք վաճառքի պայմանագրերն ընտրանքային կարգով առաքման/մատակարարման պայմանների մասին պատկերացում կազմելու և գնահատելու համար, թե արդյոք հասույթը ճանաչվել է կատարման պարտականությունների կատարումից ստացվող հասույթը համապատասխան ժամկետում ճանաչելու ՖՀՄՍ 15-ի պահանջների համաձայն: - Համեմատել ենք ընտրանքային կարգով տարվա ընթացքում գրանցված առանձին գործարքները, որոնցից հասույթ է ստացվել, հիմք հանդիսացող

	<p>Ելակետային/առաջնային փաստաթղթերի հետ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ստացել ենք տարվա շրջանառության և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացորդների հաստատման նամակներ համարի հաճախորդներից ընտրանքային կարգով, իսկ հաստատումների համար, որոնք չենք ստանցել, իրականացրել ենք այլընտրանքային ընթացակարգեր՝ համեմատելով գործարքի մանրամասները հիմք հանդիսացող ելակետային/առաջնային փաստաթղթերի տվյալների հետ: - Համեմատել ենք ընտրանքային կարգով տարեվերջին մոտ ժամանակահատվածում գրանցված առանձին գործարքները, որոնցից հասույթ է ստացվել, հիմք հանդիսացող ելակետային/առաջնային փաստաթղթերի հետ որոշելու համար, թե արդյոք հասույթն ըստ պատշաճի ճանաչվել է համապատասխան ժամկետում: - Մենք նաև դիտարկել ենք Ճանոթագրություն 5-ում և Ճանոթագրություն 25-ի (ա) կետում համարի բացահայտված տեղեկատվության տեղին լինելը:
--	--

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է համարի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ խուսափելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են համարի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, գերծ են Եական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ների համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի Եական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս անկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են Եական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Մենք նաև՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների Եական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած Եական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով Եական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է Եական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է Եական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել խմբի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնությունները և իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:

- ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի կազմի մեջ մտնող կազմակերպություններին կամ գործունեությանը վերաբերող ֆինանսական տեղեկատվության հետ կապված: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ղեկավարման, վերահսկողության և իրականացման համար: Մենք շարունակում ենք ամբողջական պատասխանատվություն կրել մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Մենք նաև ներկայացնում ենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց հաստատում առ այն, որ հետևում ենք էթիկայի համապատասխան պահանջներին և տեղեկացնում ենք նրանց այն բոլոր հարաբերությունների և այլ հարցերի մասին, որոնք խելամիտ կերպով կարող են համարվել որպես մեր անկախության վրա ազդեցություն ունեցող և, կիրառելի լինելու դեպքում, պաշտպանությունն ապահովող համապատասխան միջոցների մասին:

Կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց տեղեկացված հարցերից մենք ընտրում ենք այն հարցերը, որոնք առավել էական ազդեցություն ունեն ընթացիկ ժամանակաշրջանի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար և, այդ իսկ պատճառով, հանդիսանում են աուդիտի առանցքային հարցեր: Մենք ներկայացնում ենք այս հարցերը մեր աուդիտորական եզրակացությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օրենքով կամ կանոնակարգով չի թույլատրվում հարցի հանրային բացահայտումը, կամ երբ հազվադեպ դեպքերում որոշում ենք, որ հարցը չպետք է ներկայացվի մեր եզրակացությունում, քանի որ ներկայացման բացասական հետևանքներն ըստ ողջամիտ անկախիքների կարող են գերակշռել ներկայացման հետ կապված հանրային հետաքրքրվածության առավելությունները:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Տիգրան Գասպարյան
Ղեկավար գործընկեր, «ԲԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ-ի նստքն

KPMG Armenia LLC

«ԲԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
25 ապրիլի 2022թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	11	29,393,981	28,508,420
Ներդրումային գույք	12	1,117,043	-
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար		112,868	-
Այլ ակտիվներ		6,282	68
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		30,630,174	28,508,488
Պաշարներ	13	7,042,321	5,504,640
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	14	3,439,089	1,573,696
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	15	1,143,052	73,216
Ընթացիկ ակտիվներ		11,624,462	7,151,552
Ընդամենը ակտիվներ		42,254,636	35,660,040
Սեփական կապիտալ	16		
Բաժնետիրական կապիտալ		9,438,576	1,179,822
Զբաղիված շահույթ		13,010,280	8,763,117
Ընդամենը սեփական կապիտալ		22,448,856	9,942,939
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	18	-	105,263
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	10	3,446,647	3,073,245
Թողարկված պարտատոմսեր	20	13,471,555	-
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		16,918,202	3,178,508
Վարկեր և փոխառություններ	18	105,500	20,103,621
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	19	807,460	2,110,787
Թողարկված պարտատոմսեր	20	91,907	-
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		1,882,711	324,185
Ընթացիկ պարտավորություններ		2,887,578	22,538,593
Ընդամենը պարտավորություններ		19,805,780	25,717,101
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		42,254,636	35,660,040

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն 2021թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2021թ.	2020թ.
Հասույթ	5	33,560,326	13,819,493
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(16,774,399)	(8,712,375)
Համախառն շահույթ		16,785,927	5,107,118
Այլ եկամուտ		24,171	34,646
Իրացման ծախսեր		(174,718)	(61,210)
Վարչական ծախսեր	7	(447,749)	(280,602)
Այլ ծախսեր	8	(226,811)	(154,416)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		15,960,820	4,645,536
Ֆինանսական եկամուտ	9	973,290	4,157
Ֆինանսական ծախսեր	9	(1,780,021)	(2,143,471)
Չուտ ֆինանսական ծախսեր		(806,731)	(2,139,314)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		15,154,089	2,506,222
Շահութահարկի գծով ծախս	10	(2,648,172)	(827,206)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		12,505,917	1,679,016

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2022թ. ապրիլի 25-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Խաչատուր Անտոնյան
Տնօրեն

Կարինե Մանուկյան
Գլխավոր-հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն 2021թ. համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	1,179,822	7,084,101	8,263,923
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Շահույթ տարվա համար	-	1,679,016	1,679,016
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	1,679,016	1,679,016
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,179,822	8,763,117	9,942,939
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	1,179,822	8,763,117	9,942,939
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Շահույթ տարվա համար	-	12,505,917	12,505,917
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	12,505,917	12,505,917
Գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ			
Զբաղիված շահույթի տեղափոխում բաժնետիրական կապիտալ (Ծնթգ. 16)	8,258,754	(8,258,754)	-
Ընդամենը գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ	8,258,754	(8,258,754)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	9,438,576	13,010,280	22,448,856

Գրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն 2021թ. համար

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Գրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Հանախորդներից ստացված գումարներ	37,416,014	13,788,319
Աշխատակիցներին վճարված գումարներ	(1,317,683)	(814,066)
Մատակարարներին վճարված գումարներ	(18,541,442)	(7,795,496)
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	(4,961,190)	(2,103,746)
Այլ վճարումներ	(58,020)	(20,035)
Գրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկի և տոկոսների վճարումը	12,537,679	3,054,976
Վճարված տոկոսներ	(4,928,923)	(334,720)
Վճարված շահութահարկ	(716,244)	(303,432)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ գրամական միջոցներ	6,892,512	2,416,824
Գրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(2,415,025)	(812,677)
Ներդրումային գույքի ձեռքբերում	(1,117,043)	-
Մուտքեր ոչ ընթացիկ վաճառքից	44,939	86,153
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ գրամական միջոցներ	(3,487,129)	(726,524)
Գրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	540,109	1,314,237
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(16,033,342)	(3,087,776)
Թողարկված պարտատոմսերի ձեռքբերում	(8,738,383)	-
Մուտքեր թողարկված պարտատոմսերի	22,779,150	-
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ գրամական միջոցներ	(1,452,466)	(1,773,539)
Գրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	1,952,917	(83,239)
Գրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	73,216	154,692
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների հետևանքները գրամական միջոցների և դրանց համարժեքների համար	(883,081)	1,763
Գրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	1,143,052	73,216

2021թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	13	17. Կապիտալի կառավարում	25
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	14	18. Վարկեր և փոխառություններ	26
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	14	19. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	27
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	14	20. Թողարկված պարտատոմսեր	28
5. Հասույթ	15	21. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	29
6. Վաճառքի ինքնարժեք	18	22. Պայմանական դեպքեր	35
7. Վարչական ծախսեր	19	23. Կապակցված կողմեր	36
8. Այլ ծախսեր	20	24. Չափման հիմունքներ	37
9. Չուտ ֆինանսական ծախսեր	20	25. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	38
10. Ծահութահարկ	20	26. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	48
11. Հիմնական միջոցներ	22		
12. Ներդրումային գույք	23		
13. Պաշարներ	24		
14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	24		
15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24		
16. Կապիտալ և պահուստներ	25		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար «ԱՄԿԵ Գրուպ» ԲԲԸ-ի (Ընկերություն) և վերջինիս դուստր ընկերության (միասին՝ Խումբ) համար:

«ԱՄԿԵ Գրուպ» ԲԲԸ-ն (Ընկերություն) Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված բաց բաժնետիրական ընկերություն է: Ընկերությունը հիմնադրվել է «Հայձուլ» ՓԲԸ-ի (նախկինում՝ «Ավտոձուլ» ՓԲԸ) սեփականաշնորհման արդյունքում՝ որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն 1998թ. սեպտեմբերի 4-ին:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Կոտայքի մարզ, ք. Չարենցավան, Երևանյան փող. 2:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության շրջանառության մեջ գտնվող ընդհանուր բաժնետոմսերի ավելի քան 3%-ը պատկանում էր հետևյալ բաժնետերերին.

Մասնակցության % առ 31 դեկտեմբերի	2021թ.	2020թ.
«Մորակո Հոլդինգ Լիմիթիդ»	49.35%	49.35%
Պրն. Միխայիլ Հարությունյան	-	49.35%
Պրն. Գևորգ Հարությունյան	16.53%	-
Պրն. Տիգրան Հարությունյան	16.53%	-
Պրն. Վահան Հարությունյան	16.53%	-

Սյուս բաժնետերերին անհատապես պատկանում է բաժնետոմսերի 3%-ից պակաս մասնաբաժին:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության վերջնական հսկող անձն էր պրն. Միխայիլ Հարությունյանը, ով իրավասու էր ղեկավարել Ընկերության գործառնություններն իր սեփական հայեցողությամբ և իր շահերից ելնելով: Նա նաև մասնակցություններ ուներ Ընկերության հետ առնչություն չունեցող այլ կազմակերպություններում: 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Մորակո Հոլդինգ Լիմիթիդ» ընկերության հսկող անձն էր պրն. Միխայիլ Հարությունյանը: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

Խմբի հիմնական գործունեությունը Չարենցավանում գտնվող գործարանում ամրանների և մետաղական գնդերի արտադրությունն ու իրացումն է: Խմբի արտադրանքը վաճառվում է Հայաստանի Հանրապետությունում և արտերկրում:

Ստորև ներկայացված է համախմբված դուստր ընկերությունը:

Դուստր ընկերություն	Գրանցման երկիր	2021թ.
		Սեփականության իրավունք/ Ձայնի իրավունք
«ԱՄԿԵ Թեյթ» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%

Դուստր ընկերության հիմնական գործունեությունը «ԱՄԿԵ Գրուպ» ԲԲԸ-ի կողմից թողարկված պարտատոմսերի առթև ու վաճառքն է:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հանախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Բացի այդ, Լեռնային Ղարաբաղում 2020թ. սեպտեմբերին վերսկսված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, և Covid-19 համավարակն էլ ավելի են մեծացրել գործարար միջավայրում գործունեություն իրականացնելու պայմանների հետ կապված անորոշությունը:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հավաստում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Խմբի ֆունկցիոնալ և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կատարվում են այլ նշումներ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված են Ծանոթագրություն 25(է)(iii) հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետների հետ կապված:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մի շարք դրույթներ և բացահատումներ պահանջում են ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափում:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չնշգրտվող):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, ապա իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղափոխումները Խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Խումբը հասույթը հիմնականում ստանում է ամրանների և մետաղական գնդերի վաճառքից:

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Ապրանքների վաճառք	33,512,709	13,800,159
Հասույթ մատուցված ծառայություններից	47,617	19,334
Ընդամենը հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	33,560,326	13,819,493

(բ) Հաճախորդների պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների, հիմնական արտադրատեսակների/ծառայությունների և հասույթի ճանաչման ժամկետների 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Հանքարդյունա- բերական ընկերություններ	Ծինարարական ընկերություններ	Այլ ոլորտների ընկերություններ	Ընդամենը
Հիմնական աշխարհագրական շուկաներ				
Հայաստանի Հանրապետություն	5,635,642	23,224,350	316,002	29,175,994
Արտասահմանում Վրաստան	-	-	4,384,332	4,384,332
	5,635,642	23,224,350	4,700,334	33,560,326
Հիմնական արտադրատեսակներ/ ծառայություններ				
Ամրաններ	-	23,183,088	5,839	23,188,927
Մետաղական գնդեր	5,635,642	-	252,702	5,888,344
Նախապատրաստվածքներ	-	-	4,436,573	4,436,573
Փոխադրման ծառայություններ	-	41,262	5,221	46,483
	5,635,642	23,224,350	4,700,335	33,560,327
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ				
Ժամանակի որոշակի պահին փոխանցված արտադրանք	5,635,642	23,183,088	4,695,114	33,513,844
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	-	41,262	5,220	46,482
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	5,635,642	23,224,350	4,700,334	33,560,326

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների, հիմնական արտադրատեսակների/ծառայությունների և հասույթի ճանաչման ժամկետների 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Հանքարդյունա- բերական ընկերություններ	Շինարարական ընկերություններ	Այլ ոլորտների ընկերություններ	Ընդամենը
Հիմնական աշխարհագրական շուկաներ				
Հայաստանի Հանրապետություն	3,200,939	8,667,618	797,913	12,666,470
Արտասահմանում Վրաստան	-	-	1,153,023	1,153,023
	3,200,939	8,667,618	1,950,936	13,819,493
Հիմնական արտադրատեսակներ/ ծառայություններ				
Ամրաններ	-	8,653,018	1,161	8,654,179
Մետաղական գնդեր	3,200,939	14,600	796,752	4,012,291
Նախապատրաստվածքներ	-	-	1,133,689	1,133,689
Փոխադրման ծառայություններ	-	-	19,334	19,334
	3,200,939	8,667,618	1,950,936	13,819,493
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ				
Ժամանակի որոշակի պահին փոխանցված արտադրանք	3,200,939	8,667,618	1,931,602	13,800,159
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	-	-	19,334	19,334
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	3,200,939	8,667,618	1,950,936	13,819,493

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ծնթզ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	14	2,914,033	1,311,015
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	19	12,656	436,051

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները վերաբերում են հաճախորդներից ստացված կանխավճարներին:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ճանաչված 436,051 հազար դրամ գումարը ճանաչվել է որպես հասույթ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Չի տրամադրվել տեղեկատվություն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի կամ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այն չկատարված կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնապես ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ ավելի պակաս, ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՍ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Խումբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Արտադրանքի/ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
Ամրանների, մետաղական գնդերի և նախապատրաստվածքների վաճառք	Հաճախորդներն ապրանքների նկատմամբ հսկողություն են ձեռք բերում, երբ ապրանքներն առաքվում են նշված վայր կամ ուղարկվում են Ընկերության պահեստից՝ առքուվաճառքի պայմանագրերի համաձայն: Հաշիվները դուրս են գրվում ժամանակի որոշակի պահին: Հաշիվները սովորաբար ենթակա են վճարման երկու ամսվա ընթացքում: Ապրանքների համար գեղչեր, կուտակային միավորներ կամ գումարի վերադարձ չեն առաջարկվում:	Հասույթը ճանաչվում է, երբ ապրանքներն առաքվում են նշված վայր կամ ուղարկվում են նշված վայրից՝ պայմանագրի համաձայն:
Փոխադրման ծառայությունների մատուցում	Ընկերությունը նաև մատուցում է հաճախորդներին վաճառված ապրանքների փոխադրման ծառայություններ: Հաշիվները սովորաբար ենթակա են վճարման երկու ամսվա ընթացքում:	Հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայության մատուցմանը գույքահետ:

6. Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Նյութեր	9,786,578	4,627,756
Կոմունալ ծառայություններ	3,687,864	1,993,936
Աշխատավարձ	1,740,818	812,815
Մաշվածություն	1,465,055	1,244,818
Այլ	94,084	33,050
	16,774,399	8,712,375

Ծախսերն ըստ բնույթի

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2021թ.	2020թ.
Փոխություններ պատրաստի և անավարտ արտադրանքի պաշարներում	13	1,492,378	(230,276)
Նյութեր	6	8,923,607	4,749,223
Կոմունալ ծառայություններ	6,7	3,397,837	2,060,900
Աշխատավարձ	6,7	1,810,571	997,048
Մաշվածություն	6,7,8,11	1,350,856	1,380,154
Մասնագիտական ծառայություններ	7	73,036	31,063
Ապահովագրություն և բանկային ծառայությունների վճարներ	7	69,154	12,813
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	7	15,479	17,432
Տրված կանխավճարների դուրսգրում	8	3,717	8,379
Անվտանգության ծառայություն	7	6,480	6,480
Այլ ծախսեր	6,7,8	198,114	114,177
		17,341,299	9,147,393

7. Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Աշխատավարձ*	223,520	142,020
Մասնագիտական ծառայություններ	73,036	31,063
Ապահովագրություն և բանկային ծառայությունների վճարներ	69,154	12,813
Գրասենյակային և կոմունալ ծառայություններ	35,166	16,354
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	15,479	17,432
Մաշվածություն	14,796	10,549
Անվտանգության ծառայություն	6,480	6,480
Այլ ծախսեր	10,118	43,890
	447,749	280,602

* 2021թ. համար աշխատակիցների հատուցումների ընդհանուր գումարը կազմել է 1,802,995 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 1,084,055 հազար դրամ):

8. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Պաշարների դուրսգրում	71,624	-
Տույժեր և տուգանքներ	4,158	10,232
Տրված կանխավճարների դուրսգրում	3,717	8,379
Մաշվածություն պարապուրդից	191	93,063
Այլ	38,788	42,741
	118,478	154,416

9. Չուտ ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով	21,599	4,157
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	951,691	-
Ֆինանսական եկամուտ	973,290	4,157
Չուտ կորուստ փոխարժեքային տարբերություններից	-	(1,350,761)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ – տոկոսային ծախս	(1,780,021)	(783,815)
Երկարաժամկետ կրեդիտորական պարտքերի գծով գեղչի ծախսագրում	-	(8,895)
Տոկոսային ծախսեր	(1,780,021)	(2,143,471)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գուտ ֆինանսական ծախսեր	(806,731)	(2,139,314)

10. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է հայկական ընկերությունների համար կիրառվող 18% դրույքաչափով (2020թ-ին՝ 18%):

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	2,216,956	491,879
Պակաս հաշվեգրված նախորդ տարիներում	57,814	-
	2,274,770	491,879
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	373,402	335,327
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	2,648,172	827,206

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

	2021թ.		2020թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթը նախքան հարկումը	15,154,089	100%	2,506,222	100%
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	2,727,736	18%	451,120	18%
Պակաս հաշվեգրված նախորդ տարիներում	57,814	0.4%	-	-
(Զհարկվող եկամուտ)/չնվազեցվող ծախսեր	(137,378)	(1)%	376,086	15%
	2,648,172	17%	827,206	33%

(բ) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	3,506,282	3,092,133	3,506,282	3,092,133
Պաշարներ	-	-	20,738	39,862	20,738	39,862
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(80,373)	(52,384)	-	-	(80,373)	(52,384)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	(6,366)	-	-	-	(6,366)
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	-	-	-	-
Զուտ հարկային (ակտիվներ)/ պարտավորություններ	(80,373)	(58,750)	3,527,020	3,131,995	3,446,647	3,073,245

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	3,092,133	2,804,963	3,092,133	2,804,963
Պաշարներ	-	(27,087)	39,862	-	39,862	(27,087)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(52,384)	(22,148)	-	-	(52,384)	(22,148)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(6,366)	(22,640)	-	-	(6,366)	(22,640)
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	-	4,830	-	4,830
Զուտ հարկային (ակտիվներ)/ պարտավորություններ	(58,750)	(71,875)	3,131,995	2,809,793	3,073,245	2,737,918

(գ) Հետաձգված հարկի մնացորդների փոփոխություններ

Հետաձգված հարկի մնացորդների բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

11. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Շենքեր, շինություններ և կառույցներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Այլ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	10,513,397	19,571,662	163,826	126,431	128,168	30,503,484
Ավելացումներ	34,486	449,675	48,227	25,441	254,848	812,677
Տեղափոխումներ	(2)	151,583	4	(80,336)	(71,249)	-
Օտարումներ	-	(527)	(85,000)	(626)	-	(86,153)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	10,547,881	20,172,393	127,057	70,910	311,767	31,230,008
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	10,547,881	20,172,393	127,057	70,910	311,767	31,230,008
Ավելացումներ	64,772	557,115	1,267,782	72,262	340,226	2,302,157
Տեղափոխումներ	-	331,391	-	(3,342)	(328,049)	-
Օտարումներ	-	(58,922)	(24,926)	(5,810)	-	(89,658)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	10,612,653	21,001,977	1,369,913	134,020	323,944	33,442,507
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	(286,550)	(1,054,573)	(3,676)	(4,912)	-	(1,349,711)
Տեղափոխումներ	-	4,946	(4,946)	-	-	-
Տարվա մաշվածություն	(289,989)	(1,077,043)	(7,817)	(5,304)	-	(1,380,153)
Օտարումներ	-	527	7,515	234	-	8,276
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(576,539)	(2,126,143)	(8,924)	(9,982)	-	(2,721,588)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	(576,540)	(2,126,143)	(8,925)	(9,981)	-	(2,721,589)
Տեղափոխումներ	-	(21)	-	21	-	-
Տարվա մաշվածություն	(290,893)	(1,014,873)	(34,301)	(7,156)	-	(1,347,223)
Օտարումներ	-	19,907	90	289	-	20,286
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(867,433)	(3,121,130)	(43,136)	(16,827)	-	(4,048,526)
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2020թ.	10,226,847	18,517,089	160,151	121,519	128,168	29,153,774
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	9,971,342	18,046,250	118,133	60,928	311,767	28,508,420
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	9,745,220	17,880,847	1,326,777	117,193	323,944	29,393,981

1,332,236 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսը (2020թ-ին՝ 1,276,541 հազար դրամ) ներկայացվել է վաճառքի ինքնարժեքի կազմում, 14,796 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսը (2020թ-ին՝ 10,549 հազար դրամ)՝ վարչական ծախսերի կազմում և 191 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսը (2020թ-ին՝ 93,063 հազար դրամ)՝ այլ ծախսերի կազմում

Ապահովություն

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 26,213,660 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 27,021,905 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են բանկային վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 18(ա)):

12. Ներդրումային գույք

(ա) Հաշվեկշռային արժեքի համադրում

հազ. դրամ	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	-
Ձեռքբերումներ	1,117,043
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,117,043

2021թ. դեկտեմբերի 2-ին ձեռքբերված ներդրումային գույքը ներառում է հիմնականում առևտրային նպատակների համար նախատեսված գույքը, որը պահվում է կապիտալի աճի կամ վարձակալությունից եկամուտ վաստակելու համար, կամ էլ միաժամանակ այդ երկու նպատակներով, և չորոշված ապագա նպատակով գույքը:

Ներդրումային գույքը վարձակալության է հանձնված կապակցված կողմին անորոշ ժամկետով:

Ձեռքբերված ներդրումային գույքի իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքին:

(բ) Իրական արժեքի չափում

(i) *Իրական արժեքի հիերարխիա*

Ղեկավարությունը չի ներգրավել արտաքին գնահատողի ներդրումային գույքի գնահատման համար 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Ղեկավարության գնահատմամբ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ներդրումային գույքի իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է դրա հաշվեկշռային արժեքին:

Ներդրումային գույքի իրական արժեքը չափելու համար կիրառվել են ստորև ներկայացված գնահատման մեթոդը և նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալները:

- Ծուկայական համեմատական մոտեցում. Ծուկայական համեմատական մոտեցման համաձայն՝ գույքի իրական արժեքը գնահատվում է համադրելի գործարքների հիման վրա: Հիմնական ենթադրությունները վերաբերում են որպես համեմատական միավորներ օգտագործվող շենքերի վիճակին, որակին և գտնվելու վայրին: Ծուկայական համեմատական մոտեցումը հիմնված է փոխարինման սկզբունքի վրա, որի համաձայն պոտենցիալ գնորդը չի վճարի ավելի շատ գումար գույքի համար, քան այն գումարը, որով նա կարող է գնել համադրելի փոխարինող գույք:

Ստորև ներկայացված են մոտեցման նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալները, որոնք կիրառվել են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին:

- Գտնվելու վայրը՝ -20%-ից +20%
- Չափը՝ -30%-ից +25%
- Ներքին/արտաքին վիճակը և վերանորոգումը՝ 70 հազար – 100 հազար դրամ մեկ քառ.մ. համար

13. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հումք	5,524,444	2,340,189
Անավարտ արտադրություն	726,656	1,913,752
Պատրաստի արտադրանք	340,694	645,976
Պահեստամասեր	255,796	373,336
Հումքը ճանապարհին	115,208	170,448
Վառելիք և սպառողական նյութեր	72,629	47,071
Այլ	6,894	13,868
	7,042,321	5,504,640

2021թ-ին որպես վաճառքի ինքնարժեք ճանաչված հումքը, սպառողական նյութերը, անավարտ արտադրանքի և անավարտ արտադրության փոփոխությունները կազմել են 9,786,578 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 4,627,756 հազար դրամ):

14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	2,914,033	1,311,015
Այլ դեբիտորական պարտքեր	27,568	17,833
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(17,753)	(9,608)
Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դասում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,923,848	1,319,240
Ստացվելիք հարկեր	29,879	48,526
Տրված կանխավճարներ	485,362	205,930
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,439,089	1,573,696

Պարտքային և արժույթային ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության և առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Կանխիկը դրամարկղում	15,987	4,698
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	1,127,066	68,518
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունում	1,143,052	73,216

Տոկոսադրույքի ռիսկին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 21-ում: uity

16. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 62,923,840 սովորական բաժնետոմսից՝ 150 դրամ անվանական արժեքով (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 7,865,480 բաժնետոմսից՝ 150 դրամ անվանական արժեքով):

Բոլոր սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն ունեն հավասար իրավունքներ Խմբի մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բաժնետոմսերի 98.7%-ը (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 98.7%) գրավադրված էր բանկային վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 18(ա)):

Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ

	Սովորական բաժնետոմսեր	
	2021թ.	2020թ.
Թողարկված առ 1 հունվարի	7,865,480	7,865,480
Թողարկված և ամբողջությամբ վճարված (չբաշխված շահույթից տեղափոխման միջոցով)	55,058,360	-
Թողարկված առ 31 դեկտեմբերի, ամբողջությամբ վճարված	62,923,840	7,865,480
Հայտարարված բաժնետոմսեր – անվանական արժեք (հազ. դրամ)	9,438,576	1,179,822

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(ա) Ծահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Խմբի բաշխման ենթակա պահուստները որոշվում են Խմբի ՖՀՄՄ համաձայն պատրաստված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների տվյալների հիման վրա: 2021թ. և 2020թ. ընթացքում շահաբաժինների չեն հայտարարվել և չեն վճարվել:

17. Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Խմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու և շուկայի մասնակիցների վստահությունն ապահովելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի շարունակական հսկողության, Խմբի գործառնական գործունեությունից ստացվող դրամական հոսքերի հաշվին հիմնականում ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի և վարկերի ու փոխառությունների միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Խմբի մոտեցումը չի փոխվել:

Խմբի կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

18. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Խմբի տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	105,500	105,263
	105,500	105,263
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	-	4,375,676
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	-	4,724,526
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	-	11,003,419
	-	20,103,621

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

հազ. դրամ			31 դեկտեմբերի 2021թ.		31 դեկտեմբերի 2020թ.		
	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	6.0%	2021	-	-	3,807,106	3,807,106
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	6.50%	2022	-	-	423,298	423,298
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ՀՀ դրամ	11.0%	2022	105,500	105,500	250,535	250,535
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	ՀՀ դրամ	0.0%	Ցպահանջ	-	-	2,738,938	2,738,938
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	ԱՄՆ դոլար	0.0%	Ցպահանջ	-	-	1,812,342	1,812,342
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	Եվրո	3.35%	Ցպահանջ	-	-	173,246	173,246
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	ԱՄՆ դոլար	7.0%	2021	-	-	9,737,817	9,737,817
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	ԱՄՆ դոլար	0.0%	Ցպահանջ	-	-	1,140,586	1,140,586
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	Եվրո	0.0%	Ցպահանջ	-	-	125,016	125,016
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				105,500	105,500	20,208,884	20,208,884

Բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված են.

- 26,213,660 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 27,021,905 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (տես Ծանոթագրություն 11(բ)),
- Խմբի 98.7% բաժնետոմսերը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (տես Ծանոթագրություն 16(ա)):

(բ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում

հազ. դրամ	Պարտավորություններ	
	Վարկեր և փոխառություններ	
	2021թ.	2020թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	20,208,884	19,992,330
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	540,109	1,314,237
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(16,033,342)	(3,087,776)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(15,493,233)	(1,773,539)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(1,335,927)	1,413,124
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս (դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից)	495,304	783,815
Վճարված տոկոսներ	(3,769,528)	(334,720)
Տեղափոխումներ կրեդիտորական պարտքերի կազմից՝ ցեսիայի պայմանագրերի հիման վրա	-	127,874
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	(3,274,224)	576,969
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	105,500	20,208,884

19. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	522,750	1,331,350
Աշխատավարձ	119,731	73,082
Ընդամենը ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր ընթացիկ առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի կազմում	642,481	1,404,432
Հանախորդներից ստացված կանխավճարներ	12,656	436,051
Վճարվելիք այլ հարկեր	88,695	234,942
Արձակուրդային վճարների գծով պահուստ	63,628	35,362
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	807,460	2,110,787

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

20. Թողարկված պարտատոմսեր

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանական տոկոսադրույք	Մարման ամսաթիվ	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Թողարկված տեղական պարտատոմսեր	ՀՀ դրամ	12%	11.06.2031	13,304,156
Թողարկված տեղական պարտատոմսեր	ԱՄՆ դոլար	7%	11.06.2031	259,306
				13,563,462

2021թ. հունիսի 11-ին Խումբը թողարկել և տեղաբաշխել ՀՀ դրամով և ԱՄՆ դոլարով արտահայտված պարտքային արժեթղթեր՝ համապատասխանաբար 15,000 միլիոն ՀՀ դրամ և 15 միլիոն ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով: ՀՀ դրամով արտահայտված պարտքային արժեթղթերի շուրջ 80%-ը պահվում է բաժնետերերի կողմից, իսկ ԱՄՆ դոլարով արտահայտված պարտքային արժեթղթերի 30%-ը՝ կապակցված կողմերի կողմից:

Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում

	2021
Մնացորդը առ 1 հունվարի	-
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	
Մուտքեր թողարկումից	22,779,150
Թողարկված պարտատոմսերի ձեռքբերում	(8,738,383)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	14,040,767
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(602,627)
Այլ փոփոխություններ	
Տոկոսային ծախս	1,284,717
Վճարված տոկոսներ	(1,159,395)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	13,563,462

21. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին՝ հիմնականում դրանց կարճաժամկետայնության պատճառով:

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդը	Նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալները
Վարկեր և փոխառություններ	Չեղյված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ*	Չեղյված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

* Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են գրավով ապահովված և չապահովված բանկային վարկերը, ստացված փոխառությունները, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(գ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21(գ)(ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21(գ)(iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21(գ)(iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին:

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր հաճախորդի բնութագրերից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ իր հաճախորդների բազայի պարտքային ռիսկի վրա, այդ թվում՝ այն ոլորտին և երկրին բնորոշ պարտագանցման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները: Հասույթի կենտրոնացման մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 5-ում:

Խմբում չի գործում հաճախորդների հետ կապված պարտքային ռիսկի հարցերը կարգավորող հատուկ քաղաքականություն, այնուամենայնիվ, Խմբի հասույթի մոտ 98%-ը վերագրելի է երկու խոշոր հաճախորդների հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին, որոնցից մեկը կապակցված կողմ է (2020թ-ին՝ երկու հաճախորդների հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին, որոնցից մեկը կապակցված կողմ էր): Այս հաճախորդներից ոչ մեկի պարտքերի մնացորդները դուրս գրված չեն կամ պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված պարտքային ռիսկին իր ենթարկվածությունը սահմանափակելու համար Խումբը հաճախորդների համար վճարման առավելագույն ժամկետ է սահմանել երկու ամիսը:

Խումբը չի պահանջում գրավ առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի երկու ամենախոշոր հաճախորդների («Moody's» վարկանիշային գործակալության B2 արտաքին վարկանիշով հանքարդյունաբերական ընկերություն և մեծածախ առևտրով զբաղվող միջազգային ընկերություն, որի վարկանիշը ղեկավարության գնահատմամբ մոտավորապես համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության B3 վարկանիշին՝ հիմք ընդունելով այդ ընկերություն գործունեության երկրի վարկանիշը) հաշվեկշռային արժեքը կազմում էր 2,658,655 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,266,525 հազար դրամ):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում հաճախորդների համար

Խումբը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ այն տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորստի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշեր, աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվություններ, կառավարչական հաշվետվություններ, դրամական հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում հրապարակված տեղեկատվություն), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտագանցման ռիսկի մասին և համընկնում են այնպիսի գործակալությունների արտաքին վարկանշավորման սահմանումներին ինչպիսին «Moody's Investor Services»-ն է:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների և հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով ակտիվների վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2021թ. հազ. դրամ	Կորստի միջին կշռված մակարդակ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկումից կորուստների գծով պահուստ	Պարտքային առումով արժեզրկված
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրի գծով ակտիվներ				
Ցածր ռիսկ	0.6%	2,914,033	(17,753)	Ոչ
Կասկածելի պարտք	0.0%	-	-	Ոչ
		2,914,033	(17,753)	

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների և հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով ակտիվների վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2020թ. հազ. դրամ	Կորստի միջին կշռված մակարդակ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկումից կորուստների գծով պահուստ	Պարտքային առումով արժեզրկված
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրի գծով ակտիվներ				
Ցածր ռիսկ	0.38%	1,266,525	(4,813)	Ոչ
Կասկածելի պարտք	10.78%	44,490	(4,795)	Այո
		1,311,015	(9,608)	

Խումբը ցածր ռիսկը սահմանում է հետևյալ կերպ.

Ցածր ռիսկ. հաճախորդը մոտ ապագայում ունի պայմանագրային դրամական հոսքերի պարտականությունները կատարելու կայուն հնարավորություն, իսկ ավելի երկար ժամկետում տնտեսական և առևտրային պայմանների անբարենպաստ փոփոխությունները քիչ հավանական է, որ նվազեցնեն պայմանագրային դրամական հոսքերի պարտականությունները կատարելու փոխառուի կարողությունը:

Կասկածելի պարտք. հաճախորդի պարտքի ամբողջական մարումը կասկածելի է և անորոշ: Գումարի մարման չափը տատանվում է ամբողջական կորստից մինչև անորոշ կորուստը, եթե չձեռնարկվեն հարցի կարգավորմանն ուղղված միջոցառումներ: Կասկածելի պարտք ունեցող հաճախորդները սովորաբար իրենցից ներկայացնում են պարտականությունները չկատարող հաճախորդներ, որոնց համար պարտքի մնացորդի ամբողջական հավաքագրումը ռիսկային է:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված են առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում:

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(9,608)	(9,608)
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	(8,145)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(17,753)	(9,608)

Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 1,127,066 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 68,518 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների հետ կապված:

Բանկային հաշիվների մնացորդները (ընթացիկ հաշիվները) պահվում են «Moody's» վարկանիշային գործակալության B3 վարկանիշով Հայաստանի խոշոր բանկերում, և Խումբը չի ակնկալում, որ բանկերը չեն կատարի իրենց պարտականությունները:

Խմբի գնահատմամբ բանկերում պահվող ընթացիկ հաշիվների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետայնության պատճառով:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մնացած մարման ժամկետները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

31 դեկտեմբերի 2021թ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Ֆինանսական պարտավորություններ								
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	105,500	109,154	-	-	109,154	-	-	-
Թողարկված պարտատոմսեր	13,563,462	28,718,666	-	272,503	1,331,762	1,604,265	8,030,114	17,480,022
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	642,481	642,481	320,313	322,168	-	-	-	-
	14,311,443	29,470,301	320,313	594,671	1,440,916	1,604,265	8,030,114	17,480,022

31 դեկտեմբերի 2020թ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	4,480,939	4,605,869	-	667,665	3,832,941	105,263
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	4,724,526	4,724,526	4,724,526	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	11,003,419	11,003,419	11,003,419	-	-	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	1,404,432	1,404,432	861,229	395,171	148,032	-
	21,613,316	21,738,246	16,589,174	1,062,836	3,980,973	105,263

Չի ակնկալվում, որ մարման ժամկետների վերլուծությունում ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարներով:

(iv) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Արժույթային ռիսկ

Խումբը ենթարկվում է արժույթային ռիսկին այնքանով, որքանով արժույթները, որոնցով արտահայտված են վաճառքի ու գնումների գործառնությունները և փոխառությունները, չեն համապատասխանում Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթին: Այս գործառնություններն հիմնականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Խմբի ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 31 դեկտեմբերի 2021թ.	Եվրոյով արտահայտված 31 դեկտեմբերի 2021թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 31 դեկտեմբերի 2020թ.	Եվրոյով արտահայտված 31 դեկտեմբերի 2020թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	-	-	815,183	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	504,335	1,280	6,201	-
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	35	-	-	(22,439)
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	(16,921,150)	(298,261)
Թողարկված պարտատոմսեր	(259,306)	-	-	-
Զուտ ենթարկվածություն	245,064	1,280	(16,099,766)	(320,700)

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք	Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2021թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
1 ԱՄՆ դոլար	503.19	480.14	522.59
1 եվրո	595.17	542.61	641.11

Զգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) այլ արտարժույթների նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ և հաշվի չի առնվում կանխատեսվող վաճառքների և գնումների ազդեցությունը:

հազ. դրամ	Աճ	
	Շահույթ կամ վնաս	Նվազում
31 դեկտեմբերի 2021թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	24,506	(24,506)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	128	(128)
31 դեկտեմբերի 2020թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	1,609,977	(1,609,977)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	32,070	(32,070)

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (հաստատուն տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Դեկավարությունը չի կիրառում հաստատուն կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ Իսմբի ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում դեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ հաստատունը թե փոփոխունը, ավելի բարենպաստ կլինի Իսմբի համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Իսմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	13,668,962	14,392,002
	13,668,962	14,392,002

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են 13,563,462 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաստատուն տոկոսադրույքով թողարկված պարտատոմսերը և 105,500 հազար դրամ գումարով գրավով ապահովված բանկային վարկերը:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են 4,480,939 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաստատուն տոկոսադրույքով բանկային վարկերը, որոնց հետ կապված բանկերը հնարավորություն ունեն վերանայել տոկոսադրույքը Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից սահմանված հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխության դեպքում, և Խումբը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի:

Իրական արժեքի գզայնության վերլուծություն հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Խումբը չի հաշվառում հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ վանառքի համար մատչելի: Ուստի, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

22. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է նշանակալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Ղեկավարությունը գտնում է, որ Խումբը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում կամ այլ հայցերում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության արդյունքների կամ ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիներ համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տոկոսների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում է 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջսահմանային գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջսահմանային գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ վերջիններիս կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Վերը նշված հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

23. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական հսկող կողմ

Ընկերության հիմնական բաժնետերերն են՝ «Մորակո Հոլդինգ Լիմիթիդ» ընկերությունը (49.35%), Գևորգ Հարությունյանը (16.52%), Տիգրան Հարությունյանը (16.52%) և Վահան Հարությունյանը (16.52%): «Մորակո Հոլդինգ Լիմիթիդ» ընկերությունը չի հրապարակում ֆինանսական հաշվետվությունները:

Խումբը չունի վերջնական հսկող կողմ:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է աշխատակիցների հատուցումների գծով ծախսերում (տես Ծանոթագրություն 7):

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	51,058	35,452

(ii) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

Ստորև ներկայացված են առանցքային ղեկավար անձնակազմի և այն կազմակերպությունների հետ գործարքների ընդհանուր գումարը և մնացորդները, որոնց նկատմամբ առանցքային ղեկավար անձնակազմն ունի հսկողություն կամ նշանակալի ազդեցություն:

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 ղեկտեմբերի	
	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.
Փոխադրամիջոցների վարձակալություն	720	720	270	160

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.
Ապրանքներ և ծառայությունների վաճառք				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	22,812,620	8,836,081	2,245,319	(350,000)
Ապրանքներ և ծառայությունների գնում				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(3,694,142)	(1,082,139)	(25,640)	(433,064)
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետերեր	(4,510,284)	149,500	-	(4,724,526)
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(10,481,011)	242,830	-	(11,003,419)
Թողարկված պարտատոմսեր				
Բաժնետերեր	(10,197,426)	-	(10,197,426)	-
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(75,141)	-	(75,141)	-

Կապակցված կողմերի և բաժնետերերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները (բացառությամբ թողարկված պարտատոմսերի) ենթակա են մարման կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետ վեց ամսվա ընթացքում: Գործարքների մնացորդները գրավով ապահովված չեն: Ընթացիկ կամ նախորդ տարում չեն ճանաչվել անհուսալի կամ կասկածելի պարտքերի գծով ծախսեր կապակցված կողմերի պարտքերի հետ կապված:

Կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների գծով տոկոսային ծախսը կազմում է 358,304 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 458,122 հազար դրամ): Թողարկված պարտատոմսերի գծով տոկոսային ծախսը կազմում է 1,284,717 հազար դրամ:

24. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ հիմնական միջոցների ելակետային արժեքի, որն իրենից ներկայացնում է հիմնական միջոցների իրական արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի՝ ՖՀՄՍ անցման ամսաթվի դրությամբ:

25. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Հասույթ

Հաճախորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

(բ) Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ վնասը:

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղջում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են դարձել սկզբնական ճանաչումից հետո, տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամուտը կրկին սկսվում է հաշվարկվել համախառն հիմունքով:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը ներկայացվում են գուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի փոփոխությունը՝ գուտ շահույթի, թե՛ գուտ վնասի:

(գ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ կորուստն իրենից ներկայացնում է տարբերությունը ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(դ) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղջման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար կամ շահույթի բաշխումների պլանի շրջանակում, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես աշխատակցի անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(ե) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային գեղջերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Խումբն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքաչափերը, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբը տվյալ պահին ունի ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գուտ հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(զ) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Հումքի և պահեստամասերի ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով, իսկ պատրաստի և անավարտ արտադրանքի ինքնարժեքը որոշվում է միջին կշռված արժեքի սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները:

Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում, ինքնարժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վանառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վանառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(Է) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռք բերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Մեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի և աշխատուժի գծով ծախսումները, նախանշած նպատակներով օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, հիմնական միջոցների ապատեղակայման և քանդման, ինչպես նաև դրանց զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման ծախսումները և կապիտալացված փոխառության ծախսումները:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղադրիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են գուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում: Վերագնահատված ակտիվների վանառքի դեպքում, վերագնահատման պահուստի կազմում որպես վերագնահատումից աճ ներառված համապատասխան գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ ԽՈՒՄԲ կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարմանը գույրնթաց:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա գնահատված մնացորդային արժեքը:

2021թ-ից հալեցման և ձուլման գործընթացում օգտագործվող հիմնական սարքավորումների մաշվածությունը հաշվարկվում է արտադրության միավորի մեթոդով: Այլ միավորների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների ստացման մոդելը: Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների նշանակալի մասերի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- Ծենքեր և շինություններ 50-70 տարի,
- Հոսքագծեր 20-25 տարի,
- Մեքենաներ և սարքավորումներ 15-25 տարի,
- Փոխադրամիջոցներ 3-5 տարի:

Մաշվածության հաշվարկման մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ը) Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով՝ ներառյալ գործարքի գծով ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներդրումային գույքը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Ներդրումային գույքի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 25 տարի:

Ներդրումային գույքի օտարումից ստացված ցանկացած օգուտը կամ կորուստը (որը հաշվարկվում է որպես օտարումից գուտ մուտքերի և միավորի հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն) ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(թ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ծանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հողվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային գործիքներում ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեղությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված չեն որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ակտիվները ներառում են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները: Սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել

Ֆինանսական ակտիվը, որն այնպես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանա:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ստանալ պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտը, ապահովել տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքը, ֆինանսական ակտիվների ժամկետները համապատասխանեցնել համապատասխան ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետներին կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապահանջման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- պայմանները, որոնք կարող են ճշգրտել պայմանագրային արժեկտրոնային տոկոսադրույքը, այդ թվում՝ փոփոխական տոկոսադրույքի պայմանները
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Խմբի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել

պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի նկատմամբ զեղչով կամ հավելագնով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամ մարում թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարով, որն ըստ էության իրենից ներկայացնում է պայմանագրային անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսը (որը կարող է ներառել լրացուցիչ ողջամիտ փոխհատուցումը պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման հատկանիշի իրական արժեքն աննշան է սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Խումբն իր ֆինանսական ակտիվները դասում է ամորտիզացված արժեքով չափվող գործիքների դասին: Այս ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապանանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգում է որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է ամանցյալ գործիք կամ նախորոշված է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գուտ օգուտը և կորուստները, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապանանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Խումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապանանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապանանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտում շահույթում կամ վնասում՝ փոփոխության (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ: Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները՝ հանած ստացված վճարները, որոնք զեղչված են սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորստի մաս: Եթե փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված պարտավորության մնացած ժամանակահատվածում:

(iv) **Ապահանջում**

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապահանջում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Խումբը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապահանջվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Խումբը նաև ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապահանջման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) **Հաշվանցում**

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է գուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել գուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(ժ) **Բաժնետիրական կապիտալ**

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոններին թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ի) **Արժեզրկում**

(i) **Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ**

Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ապագայամետ տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ փոխառուն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Խմբին հասանելիք դրամական հոսքերի և Խմբի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերություն):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները գեղջվում ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտազանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- Խմբի կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Խումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաճախորդը կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ Խումբը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար Խումբը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրման քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան 180 օր ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գծով գումարների փոխհատուցման անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար Խումբն իրականացնում է դուրսգրման ժամկետների և գումարի առանձին գնահատում՝ ելնելով փոխհատուցման ողջամիտ ակնկալիքներից: Խումբը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված Խմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումները: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը գեղջվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով գեղջման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին հատուկ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորի (միավորների խմբի) ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է համամասնորեն:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու համար, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(լ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ներկա պահին ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղջի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

26. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2021թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Խումբը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները, որոնք, ինչպես ակնկալվում է, նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(ա) Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսումներ (ՀՀՄՍ 37 փոփոխություններ)

Փոփոխությունները հստակեցնում են, թե որ ծախսումներն է Խումբը ներառում պայմանագրի անբարենպաստ լինելը գնահատելու համար պայմանագրի կատարման ծախսումները որոշելիս: Փոփոխությունները գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար՝ փոփոխություններն առաջին անգամ կիրառելու ամսաթվի դրությամբ առկա պայմանագրերի համար: Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ փոփոխությունների կիրառման կուտակային հետևանքը ճանաչվում է որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների սկզբնական մնացորդի ճշգրտում՝ ըստ կիրառելիության: Համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները պարբերաբար նվազեցվում են արժեզրկումից կորուստների չափով (առկայության դեպքում) և ճշգրտվում են վարձակալության գծով պարտավորությունների որոշ ճշգրտումների մասով: Խումբը որոշել է, որ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա բոլոր պայմանագրերը կավարտվեն մինչ փոփոխությունների ուժի մեջ մտնելը:

(բ) Ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխում. Փուլ 2 (ՖՀՄՍ 9, ՀՀՄՍ 39, ՖՀՄՍ 7, ՖՀՄՍ 4 և ՖՀՄՍ 16 փոփոխություններ)

Փոփոխություններն անդրադառնում են այն հարցերին, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման արդյունքում, ներառյալ փոփոխությունների ազդեցությունը պայմանագրային դրամական հոսքերի կամ հեջավորման հարաբերությունների վրա՝ ուղենիշային տոկոսադրույքն այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքով փոխարինելու դեպքում: Փոփոխությունները նախատեսում են ազատում ՖՀՄՍ 9, ՀՀՄՍ 39, ՖՀՄՍ 7, ՖՀՄՍ 4 և ՖՀՄՍ 16 որոշակի պահանջներից, որոնք վերաբերում են.

- ֆինանսական ակտիվների, ֆինանսական պարտավորությունների և վարձակալության գծով պարտավորությունների հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխություններին և
- հեջի հաշվառմանը:

(i) Դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխություն

Փոփոխությունները Խմբից կպահանջեն հաշվառել ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության գծով պայմանագրային դրամական հոսքերը որոշելու հիմքի փոփոխությունը, որը պահանջվում է ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխումով, վերանայելով ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չունի LIBOR տոկոսադրույքով գրավով ապահովված բանկային վարկեր, որոնք ենթակա են բարեփոխման IBOR տոկոսադրույքով:

(ii) Հեջի հաշվառում

Փոփոխությունները նախատեսում են բացառություններ հեջի հաշվառման պահանջների հետ կապված հետևյալ ոլորտներում.

- Թույլ տալ փոփոխություն հեջավորման հարաբերության նախորդման հետ կապված բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխություններն արտացոլելու համար:
- Բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխություններն արտացոլելու համար դրամական հոսքերի հեջում հեջավորված հոդվածի գծով փոփոխություն կատարելիս՝ դրամական հոսքերի հեջի պահուստում կուտակված գումարը կդիտարկվի որպես հիմնված այն այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքի վրա, որով որոշվում են հեջավորված ապագա դրամական հոսքերը:
- Երբ հոդվածների խումբը նախորդվում է որպես հեջավորված հոդված, և խմբի հոդվածի հետ կապված կատարվում է փոփոխություն բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխություններն արտացոլելու համար, հեջավորված հոդվածները բաշխվում են ենթախմբերի հեջավորվող ուղենիշային տոկոսադրույքների հիման վրա:
- Եթե Խումբը ողջամտորեն ակնկալում է, որ այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքն առանձին նույնականացվող է 24 ամսվա ընթացքում, ապա չի արգելվում տոկոսադրույքը նախորդել որպես պայմանագրորեն չհատկորոշված ռիսկային բաղադրիչ, եթե այն առանձին նույնականացվող չէ նախորդման ամսաթվի դրությամբ:

Հեջի հաշվառման բացակայության հետևանքով Խումբն չի ակնկալում որևէ ազդեցություն IBOR-ի անցման հետ կապված:

(iii) Բացահայտում

Փոփոխությունները Խմբից կպահանջեն բացահայտել լրացուցիչ տեղեկատվություն ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման արդյունքում առաջացող ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության և ռիսկերի կառավարման համար իրականացվող համապատասխան գործունեության վերաբերյալ:

(iv) Անցում

Խումբը մտադիր է կիրառել փոփոխությունները 2021թ. հունվարի 1-ից: Փոփոխությունների կիրառումն ազդեցություն չի ունենա 2021թ. կամ նախորդ ժամանակաշրջանների համար ներկայացված գումարների վրա:

(գ) Այլ ստանդարտներ

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Covid-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով (ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- Հիմնական միջոցներ. Մուտքեր նախքան նպատակային օգտագործումը (ՀՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումներ (ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ)
- Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորությունների (ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» և ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» փոփոխություններ
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ)
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ)